समासः

Standard difficulty · 20 questions · 40 marks · Time: 31 minutes

Name: _____ Date: _____ Score: ____ / 40

Show your working for Sections B and C. Answers are on the last page — try every question first!

Section A — Choose the correct answer — 8 × 1 = 8 marks

1. 'मासपूर्वः' (मासेन पूर्वः) में कौन-सा समास है?

(a) षष्ठी तत्पुरुषः **(b)** पञ्चमी तत्पुरुषः
(c) उपपद तत्पुरुषः **(d)** तृतीया तत्पुरुषः

2. 'पुस्तकालयः' (पुस्तकानाम् आलयः) में कौन-सा समास है?

(a) उपपद तत्पुरुषः **(b)** षष्ठी तत्पुरुषः
(c) कर्मधारयः **(d)** सप्तमी तत्पुरुषः

3. 'अनुपस्थितः' (न उपस्थितः) में कौन-सा समास है?

(a) नञ् तत्पुरुषः **(b)** षष्ठी तत्पुरुषः
(c) सप्तमी तत्पुरुषः **(d)** पञ्चमी तत्पुरुषः

4. 'क्रीडाकुशलः' का सही विग्रह है:

(a) क्रीडायां कुशलः **(b)** क्रीडायाः कुशलः
(c) क्रीडया कुशलः **(d)** क्रीडां कुशलः

5. 'बन्धनमुक्तः' का सही विग्रह है:

(a) बन्धनेन मुक्तः **(b)** बन्धनात् मुक्तः
(c) बन्धनस्य मुक्तः **(d)** बन्धने मुक्तः

6. इनमें से कौन-सा पद नञ् तत्पुरुषः का उदाहरण है?

(a) हस्तलिखितम् **(b)** जलमग्नः **(c)** पितृसदृशः **(d)** असत्यम्

7. 'न सफलः' — इस विग्रह का समस्तपद है:

(a) असफलः **(b)** असत्यम् **(c)** अज्ञातः **(d)** अनश्वः

8. 'वृक्षमूलम्' में पूर्वपद की कौन-सी विभक्ति लुप्त है?

(a) सप्तमी **(b)** षष्ठी **(c)** पञ्चमी **(d)** तृतीया

Section B — Short answer — 8 × 2 = 16 marks

9. इस विग्रह का समस्तपद लिखिए: 'अग्रे जायते इति'

10. इस विग्रह का समस्तपद लिखिए: 'पित्रा सदृशः'

11. इस विग्रह का समस्तपद लिखिए: ‘रोगात् मुक्तः’

12. ‘जलचरः’ का विग्रह कीजिए।

13. ‘उरगः’ का विग्रह कीजिए।

14. ‘सुखदः’ का विग्रह कीजिए।

15. समास का नाम लिखिए: (क) सभाचतुरः (सभायां चतुरः) (ख) जलजम् (जले जायते इति)

16. समास का नाम लिखिए: (क) जलदः (जलं ददाति इति) (ख) अशिक्षितः (न शिक्षितः)

Section C — Word problems — 4 × 4 = 16 marks

17. इन समस्तपदों का विग्रह कीजिए और समास का नाम लिखिए: (क) मधुपः (ख) अनुचितम् (ग) व्याघ्रभीतः

18. इन विग्रहों के समस्तपद बनाइए: (क) ग्रामं गतः (ख) खे गच्छति इति (ग) धनेन हीनः

19. इन समस्तपदों को तृतीया तत्पुरुषः और नञ् तत्पुरुषः में छाँटिए: ‘धनहीनः’, ‘अनुपस्थितः’, ‘हस्तलिखितम्’, ‘मासपूर्वः’, ‘अनुचितम्’, ‘असत्यम्’

20. इनमें कौन-सा समास है? नाम लिखिए: (क) मातृसदृशः (मात्रा सदृशः) (ख) वृक्षमूलम् (वृक्षस्य मूलम्) (ग) गुणयुक्तः (गुणैः युक्तः)

Want another sheet on this chapter? In the Ambiful Worksheets app every sheet is new, with its answer key, and your child never gets the same question twice.
Scan the code to get the free app, or open **worksheets.ambiful.com/get**

Answer key

समासः · AW-9SK-SMS-2026-V1 · For parents — fold back or tear off before handing the sheet to your child.

Q	Answer	Working
1	**(d) तृतीया तत्पुरुषः**	—
2	**(b) षष्ठी तत्पुरुषः**	—
3	**(a) नञ् तत्पुरुषः**	—
4	**(a) क्रीडायां कुशलः**	सप्तमी तत्पुरुषः
5	**(b) बन्धनात् मुक्तः**	पञ्चमी तत्पुरुषः
6	**(d) असत्यम्**	असत्यम् = न सत्यम्
7	**(a) असफलः**	नञ् तत्पुरुषः
8	**(b) षष्ठी**	—
9	**अग्रजः**	उपपद तत्पुरुषः
10	**पितृसदृशः**	तृतीया तत्पुरुषः
11	**रोगमुक्तः**	पञ्चमी तत्पुरुषः
12	**जले चरति इति**	जलचरः = 'जले' + 'चरति इति' (उत्तरपद धातु से बना): उपपद तत्पुरुषः
13	**उरसा गच्छति इति**	उरगः = 'उरसा' + 'गच्छति इति' (उत्तरपद धातु से बना): उपपद तत्पुरुषः
14	**सुखं ददाति इति**	सुखदः = 'सुखं' + 'ददाति इति' (उत्तरपद धातु से बना): उपपद तत्पुरुषः
15	**(क) सप्तमी तत्पुरुषः (ख) उपपद तत्पुरुषः**	—
16	**(क) उपपद तत्पुरुषः (ख) नञ् तत्पुरुषः**	—
17	**(क) मधु पिबति इति (उपपद तत्पुरुषः) (ख) न उचितम् (नञ् तत्पुरुषः) (ग) व्याघ्रात् भीतः (पञ्चमी तत्पुरुषः)**	—
18	**(क) ग्रामगतः (ख) खगः (ग) धनहीनः**	—
19	**तृतीया तत्पुरुषः: मासपूर्वः, हस्तलिखितम्, धनहीनः; नञ् तत्पुरुषः: अनुपस्थितः, अनुचितम्, असत्यम्**	—
20	**(क) तृतीया तत्पुरुषः (ख) षष्ठी तत्पुरुषः (ग) तृतीया तत्पुरुषः**	—